UCHWAŁA NR XXXI/247/26
RADY GMINY DESZCZNO

z dnia 28 września 2026 r.

w sprawie rozpatrzenia petycji o nadanie nazw „Skwer Pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej”

Na podstawie art. 18 b ust. 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2026 r. poz. 662 ze zm.) oraz art. 9 ust. 2 i art. 13 ust.1 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach (Dz.U. z 2018 r. poz. 870) Rada Gminy Deszczno uchwala, co następuje:

§ 1. Petycję wniesioną przez Stowarzyszenie Wolni Republikanie w sprawie nadania nazw „Skwer Pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej” uznaje się za bezzasadną z przyczyn określonych w uzasadnieniu.

§ 2. O sposobie rozpatrzenia petycji Przewodnicząca Rady Gminy Deszczno zawiadomi wnoszącego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Gminy
Deszczno

Barbara Chrobak

Uzasadnienie

W dniu 26 czerwca 2026 r. do Biura Rady Gminy Deszczno wpłynęło pismo zatytułowane „APEL o nadanie nazw Skwer Pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej”. Pismo zostało zakwalifikowane jako petycja, podlegająca rozpatrzeniu w trybie określonym w ustawie z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach.

Petycja została przekazana Komisji Skarg, Wniosków i Petycji. Komisja, na posiedzeniu w dniu 24 sierpnia 2026 r. dokonała analizy przedstawionego żądania.

Przedmiotem petycji jest postulat utworzenia i nadania nazwy „Skwer Pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej”, mającego stanowić trwałe upamiętnienie ofiar tragicznych wydarzeń, do których doszło na Wołyniu i w Małopolsce Wschodniej w latach 1943–1945. Wnioskodawca wskazuje, że właściwe upamiętnienie ofiar tych wydarzeń powinno służyć zachowaniu pamięci historycznej, oddaniu hołdu pomordowanym oraz kształtowaniu świadomości historycznej kolejnych pokoleń.

Komisja Skarg, Wniosków i Petycji podziela stanowisko, że pamięć o ofiarach Rzezi Wołyńskiej zasługuje na szacunek i godne upamiętnienie. Jednocześnie należy jednak rozróżnić samą potrzebę zachowania pamięci o tragicznych wydarzeniach od sposobu i miejsca realizacji tego celu.

Zgodnie z art. 2 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o petycjach, petycja może być złożona m.in. w interesie publicznym, a jej przedmiotem może być żądanie podjęcia działania w sprawie dotyczącej życia zbiorowego lub wartości wymagających szczególnej ochrony w imię dobra wspólnego, jeżeli sprawa mieści się w zakresie zadań i kompetencji adresata petycji. W ocenie Komisji przesłanki te zostały w niniejszej sprawie spełnione.

Jednocześnie Komisja zwraca uwagę, że realizacja postulatu wymaga istnienia odpowiedniej przestrzeni, która mogłaby zostać przeznaczona na utworzenie takiego miejsca pamięci. Na obecnym etapie Gmina Deszczno nie posiada wyodrębnionego skweru, placu lub parku, który mógłby zostać w sposób naturalny i właściwy przeznaczony do realizacji wskazanego w petycji celu.

Okoliczność ta ma istotne znaczenie dla oceny zasadności petycji. Nadanie nazwy „Skwer Pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej” nie powinno bowiem sprowadzać się wyłącznie do formalnego przypisania takiej nazwy istniejącemu fragmentowi przestrzeni publicznej. W przypadku upamiętnienia wydarzenia o takiej randze historycznej właściwsze jest stworzenie miejsca przemyślanego pod względem lokalizacji, funkcji, zagospodarowania oraz jego znaczenia dla mieszkańców Gminy Deszczno.

W ocenie Komisji przyszłe miejsce pamięci powinno mieć charakter szczególny i reprezentacyjny. Powinno umożliwiać nie tylko umieszczenie stosownej tablicy, głazu pamięci, pomnika lub innego elementu upamiętniającego, ale również stworzenie przestrzeni sprzyjającej zadumie i refleksji. Istotne jest także, aby lokalizacja taka mogła w przyszłości pełnić funkcję edukacyjną oraz stanowić miejsce organizacji uroczystości patriotycznych i wydarzeń związanych z pamięcią historyczną. Z tego względu Komisja nie znajduje obecnie podstaw do wskazania przypadkowego terenu jako miejsca, które miałoby otrzymać nazwę „Skwer Pamięci Ofiar Rzezi Wołyńskiej”. Takie działanie mogłoby bowiem prowadzić do sytuacji, w której nazwa o szczególnym znaczeniu historycznym zostałaby nadana miejscu, które pod względem lokalizacji, charakteru lub możliwości zagospodarowania nie odpowiadałoby randze upamiętnianych wydarzeń.

Należy również podkreślić, że na terenie Gminy Deszczno nie funkcjonuje obecnie wyodrębniony skwer pamięci tego rodzaju, który mógłby zostać jedynie przemianowany lub któremu można byłoby nadać proponowaną nazwę bez konieczności wcześniejszego zaplanowania odpowiedniej przestrzeni. Tym samym realizacja postulatu zawartego w petycji wymagałaby nie tylko podjęcia decyzji o nadaniu nazwy, ale przede wszystkim znalezienia i odpowiedniego przygotowania miejsca.

Komisja stoi na stanowisku, że w przypadku tak istotnego upamiętnienia zasadne jest odejście od podejścia polegającego na szybkim nadaniu nazwy dowolnemu istniejącemu terenowi. Jeżeli w przyszłości na terenie Gminy Deszczno zostanie wytypowana przestrzeń, która ze względu na swoje położenie, charakter oraz możliwości zagospodarowania będzie mogła stać się wyjątkowym miejscem pamięci, wówczas zasadnym będzie rozważenie utworzenia i odpowiedniego upamiętnienia Ofiar Rzezi Wołyńskiej.

Takie rozwiązanie pozwoliłoby nadać temu upamiętnieniu rzeczywisty i trwały charakter, a jednocześnie stworzyć miejsce, które będzie nie tylko elementem nazewnictwa przestrzeni publicznej, lecz przede wszystkim miejscem pamięci, refleksji i edukacji historycznej. W ocenie Komisji właśnie taki sposób realizacji idei zawartej w petycji najlepiej odpowiada randze upamiętnianych wydarzeń.

Rada Gminy Deszczno podziela stanowisko Komisji Skarg, Wniosków i Petycji i uznaje petycję za niezasadną na obecnym etapie. Rozstrzygnięcie to nie oznacza braku szacunku dla ofiar Rzezi Wołyńskiej ani negowania potrzeby zachowania pamięci o tych tragicznych wydarzeniach. Przeciwnie – wynika z przekonania, że ewentualne upamiętnienie powinno zostać zrealizowane w sposób przemyślany, godny i trwały, w miejscu posiadającym odpowiednią rangę oraz możliwości jego dalszego rozwoju.

Rada Gminy Deszczno uznaje, że w chwili obecnej brak jest na terenie Gminy Deszczno odpowiednio wyodrębnionej przestrzeni, która mogłaby zostać przeznaczona na taki skwer bez ryzyka przypadkowego i nieadekwatnego umiejscowienia upamiętnienia. Jednocześnie Rada dostrzega możliwość powrotu do tego zagadnienia w przyszłości, w szczególności w przypadku powstania lub wytypowania reprezentacyjnej przestrzeni publicznej, która mogłaby zostać zagospodarowana jako wyjątkowe miejsce pamięci.

Należy ponadto wskazać, że zgodnie z art. 18 ust. 2 pkt 13 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym do wyłącznej właściwości rady gminy należy podejmowanie uchwał w sprawach nazw ulic i placów będących drogami publicznymi lub nazw dróg wewnętrznych. W przypadku przedmiotowej petycji konieczne byłoby zatem uprzednie ustalenie konkretnej przestrzeni, której nadanie nazwy miałoby dotyczyć, a następnie dokonanie oceny jej charakteru oraz możliwości wykorzystania jej jako miejsca pamięci.

Mając powyższe na uwadze, Rada Gminy Deszczno uznaje petycję za bezzasadną w obecnym stanie faktycznym, jednocześnie wskazując, że kwestia godnego upamiętnienia Ofiar Rzezi Wołyńskiej może zostać ponownie podjęta w przyszłości, po wytypowaniu odpowiedniej lokalizacji i przygotowaniu koncepcji miejsca, które swoją rangą, charakterem i sposobem zagospodarowania będzie odpowiadało znaczeniu upamiętnianych wydarzeń.

POUCZENIE:

Zgodnie z art. 13 ust. 2 ustawy o petycjach (Dz.U. z 2024 r. poz. 870) sposób załatwienia petycji nie może być przedmiotem skargi.